EK:

APOKALİPTİK TARİHÇE DENEMESİ *

Hazırlayan: Cengiz BATUK **

Yaklaşık ikibin yıldır insanlar apokaliptik tahminlerde bulunmakta ve çoğu zaman dinsel metinlerden hareketle dünyanın sonunu hesaplamaya çalışmaktadırlar. Görünen o ki bunca hesap tutmamış… Burada salt bir kronoloji vermenin ötesinde yer yer kısa açıklamalar verme yoluna gidildi. Bazen bir hareketin başlangıç tarihi, kurucusunun Mesihlik iddiasında bulunduğu tarih başlığında hareketin genel yapısı hakkında birtakım açıklayıcı bilgiler verildi. Bu kronolojiyi hazırlama amacımız insanların kıyamet, dünyanın sonu, milenyum, Mesih, Mesih krallığı ya da Tanrı'nın Krallığı ve Deccal konusundaki beklentilerinin her daim canlı olduğunu göstermek ve bu beklentilerin çoğu zaman son derece olumsuz sosyolojik ya da psikolojik travmalara neden olduğunu göstermektir. İstedik ki puzzle parçaları bir araya gelsin ve resim toplu olarak görülebilsin. Listeye alınanlar daha çok ya bir dinsel hareketin içinden çıkan dini liderler ya da senkretik veya yeni bir dinsel hareket oluşturup belli bir kitleyi etkileyen isimlerdir. İddiaları bireysel bazda kalanların çoğuna yer verilmemiştir.

MÖ

3 *Athronges*, Yahudi bir lider olan *Athronges,* beklenen Mesih olduğu iddiasında bulunur ve Herod Archelaus'a ve Romalılara karşı bir isyan başla-

* Önceki makaleye ek olarak hazırlanan bu tarihçenin oluşturulmasında büyük oranda Lloyd Thomas'ın "A Chronology of Confusion of End Time Expectations" adlı tablosunun tarafımızdan yapılan çevirisi kullanılmıştır. Ayrıca Thomas'ın çalışmasında yer almayan bazı tarih, kişi ve olaylara yer verilmiş ve bazı maddelerde farklı açıklamalar eklenmiştir. Thomas'ın tablosu için bk. http://www.lloydthomas.org/7-EndTimeIssues/Predictions.htm [22.04.2008].

** Yrd. Doç. Dr., Rize Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Anabilim Dalı

tır. Yakalanarak cezalandırılır.

MS

6 *Celileli Judas* vergi toplamak için sayım yapan vergi memurlarına karşı çıkmasıyla Romalılara karşı başlayan bir isyan hareketinin liderliğini yapar. Mesih olduğu iddiasında bulunan, Zealotların lideri Judas yakalanarak öldürülür (Bk. Elçilerin İşleri 5:37).

30 *Nasıralı İsa* (MÖ 4- MS 30?), kendisinin Mesihlik iddiasında bulunup bulunmadığı tartışmalı olmakla birlikte Mesihlik iddiasında bulunduğu kabul edilmektedir. Hıristiyanlarca da gerçek Mesih olarak kabul edilmiştir.

46 *Theudas,* Mesihlik iddiasında bulunur, Romalılara karşı çok kısa süren bir isyanın liderliğini yapar ve yakalanarak öldürülür.

55 *Mısırlı Peygamber,* Musa'ya atfen kendisini isimlendiren Mesih, Romalılara karşı yaklaşık 30.000 kişinin katıldığı söylenilen bir isyanı başlatır. İsyan Antonius Felix tarafından kanlı bir şekilde bastırılır (Bk. Elçilerin İşleri 21:38).

Menahem ben Judah, Celileli Judas'ın oğlu olduğu iddia edilir. Mesih olduğu iddiasıyla, II. Agrippa'ya karşı isyan başlatır ve öldürülür.

70 *Vespassian,* Josephus'a göre Mesihlik iddiasında bulunmuştur.

Simon Magus ve hocası *Dositheos (Samaritan):* Vaftizci Yahya'nın takipçisi olduğunu söyleyen Dositheos, Origen'in ifadelerine göre kendisinin Musa tarafından geleceği haber verilen Mesih olduğu iddiasında bulunmuştur (*Against Celsus* i.57; *De Principiis* iv.17)[1]. Ayrıca Şabat teorisi çevresinde insanlığın son günde olduğuna inanmaktadır. *Simon Magus* ise, öncelikle kendisinin Mesih olduğunu iddia eder ve Tanrı yanındaki özel konumundan dolayı kendisini "Standing One" olarak adlandırır. Yine onun kendisinde özel tanrısal güçler bulunduğunu, hatta Tanrı olduğunu iddia ettiği söylenilir (*Pseudo-Clementine Literature*, ii.7,14).

114-117 Mısır, Kıbrıs, Kuzey Afrika ve Mezopotamya'daki Yahudiler, Kuzey Afrikalı (Cyrenian) Yahudi Mesih Lukuas-Andreas'in liderliğinde Roma'ya karşı isyana kalkıştılar. Yahudi-Hıristiyanlar isyana katılmayı reddettiler. İsyan sırasında Cyrenaica'da çok sayıda insan, Yahudiler ta-

1 Origen, *Against Celcus*, i: 57, *Ante-Nicene Fathers of the Christian Church,* ed. Philip Schaff, American Edition by A. Cleveland Coxe, The Christian Literature Company, Buffalo, 1886, c. 4, ss. 421-422; Origen, *De Principiis* iv.17, *age*, c. 4, s. 366.

rafından öldürülür. Kıbrıs'ta da Yahudi isyancılar tarafından toplu katliam yapılır. İsyan, sadece Filistin'de Romalı yönetici Lusius Quietus'un son derece sert şekilde karşı koymasıyla bastırılabildi.

131 Sonbahar: Akiba, İsrail'in Baş Rabbisi Simoen Bar-Kokhba (ben Koziba) Mesih olduğunu iddia etti. Simoen, İmparator Hadrian'ın Kudüs'te Roma mabedi inşa etmesinden sonra Roma'ya karşı dikkatli bir şekilde hazırlanmış bir isyana liderlik etti.

132 "Barnabas'ın Mektubu" Mısırlı Hıristiyanların arasında ortaya çıktı ve onların arasında "Bin Yıllık Çağların Büyük Hafta" olarak adlandırılan tarih görüşü yayıldı. Şabat, sonraki yıllarda geniş halk kitlelerini yanlış kanaatlere sürükleyen Vahiy kitabının "millenium/binyılı" oldu.

156 Firigyalı Montanus Mesih'in dönüşünün çok yakın olduğu kehanetini yaymaya başladı. Yeni Kudüs, fiziksel bir şehir olarak Frigya'daki Pepuza şehri üzerine inecektir. Onun hareketi Anadolu'dan Kuzey Afrika'ya ve Roma'ya kadar yayıldı.

220 Romalı *Hippolytus*, Yaratılışın tarihinin MÖ 5500 olduğunu öne sürer ve şöyle yazar: *"İsa'nın doğumundan itibaren başka bir 500 yıl hesaplanmalıdır ve ondan sonra Son gelecektir."* Buna göre MS 500 yıl geçmesi gerekmektedir. Ondan sonra Kıyamet kopacaktır.

365 *Hillary of Poitiers* "Son"un geldiğini (kıyametin kopacağını) ilan eder.

400 *Martin of Tours* (Hillary'nin öğrencisi) bu tarihten önce kıyametin gerçekleşeceğine inandı.

410 *Augustine* istilacılar tarafından Roma yağmalandığında bazı Hıristiyanların şöyle söylediğini aktarır: "Adem'den beri yılların hepsi geçti ve 6000 yıl tamamlandı."

470 *Giritli (Crete) Moses* (440-470), Giritli Yahudileri –milenyumu karşılama niyetiyle- İsrail'e dönmek için ikna etmeye çalışır. Esrarengiz şekilde ortadan kaybolduğuna inanılır.

490'lar Apokaliptik beklenti içinde olanların kanaatine göre Büyük Hafta'nın (Yaratılış'tan) başlangıcından şimdiye kadar Mesih öncesi 5200 yıl (İS 800 + İÖ 5200= 6000) geçti. Bu dönemde Hıristiyanlar arasında, Mesih Karşıtının (Deccal) gelişinin çok yakın olduğunu bildiren birçok elçi ortaya çıktı.

601 Kentli *Papa Gregory Aethelbert* doğadaki kargaşanın Altıncı Çağın sonunun yaklaştığının ve dünyanın yıkılışının işaretleri olduğunu yazar.

Isidore of Seville (ö.636) Büyük Haftalar (ya da Altı Çağ) modelini takip

eder.

703 Britanya Nortumbria'daki manastırın başrahibi *Bede*, Büyük Hafta modelini takip etmenin gerekliliğini ve Kilisenin, dünyanın Altıncı Çağında olduğunu öğretir. Daha sonra o, piskopos Wilfrid'den önce heretik olarak suçlanır. Çünkü o, Büyük Haftaların başlangıcı olan yaratılış tarihini tashih etmekte (ve yaklaşık olarak Altıncı Çağın sonunu) İsa'dan önce 3952 yıl olarak hesaplar. Bu da Eusebius, Augustine ve Isidore'un hesaplarından ciddi şekilde ayrılığını göstermektedir.

700'ler *Ebu İsa:* İshak b. Ya'kub el-Isfahani / Issac ibn Jacob al-Isfahani (684-705) (aynı zamanda *Ovadiah* olarak da bilinir) Emevi halifesi İbn Mervan'a karşı İran'da bir ayaklanmanın liderliğini yapar. Yahudi bir peygamber olduğu iddiasında bulunmakla birlikte doğrudan kendisinin Mesih olduğunu iddia etmemiştir. Ancak takipçileri onun Mesih olduğunu ve ölümü sonrasında da geri geleceğini iddia ederler. Ebu İsa, Yahudi yasalarında küçük bazı değişiklikler yapar. Aynı zamanda Hz. İsa ve Hz. Muhammed'i gerçek peygamber olarak kabul eder. Ancak sadece kendi halkları için. Şarap içmeyi, et yemeyi ve boşanmayı yasaklayarak asketik bir yaşantıyı öngörür. Ebu İsa öldükten sonra onun yerini *Yudghan* alır.

720'ler *Serene*, yaklaşık olarak 720'lerde Mesih (Yahudi) olduğu iddiasında bulundu. Müslümanların sürgününü ve yok edilmesini; Yahudi yasasında bazı katı hükümlerin gevşetilmesi gerektiğini savundu.

744 *Adalbert,* mistik bir kişiliğe sahip olan piskopos *Adalbert*, bir meleğin doğumu esnasında kendisine mucizevi güçler ve yeryüzünün her tarafındaki kutsallıklardan birer parça verdiğini; İsa Mesih'ten bir mektup taşıdığını; insanların düşüncelerini okuyabildiğini; gelecekte olacak olanları önceden bildiğini; kendi yanına gelen insanların günah çıkarmasına gerek olmadığını zaten onların yaptıkları eylemleri bildiğini, af dilemelerinin yeterli olduğunu; insanların günahlarını kendisinin bağışlayacağını öne sürer. Faaliyetlerinden ötürü aforoz edilir, hapsedilir ve cezaevinde ölür.

786 "İnsanların giysilerinde beliren çarmıh işaretleri, gökten dökülen kan ve halka karşı yapılan büyük saldırılar gibi diğer işaretler..."den söz eden öyküler anlatılır. MS 800'de Son'un gerçekleşeceğini tahmin etme yaygınlaşmaya başlar.

999 Aralık: Büyük Haftalar düşüncesi MS 1000 üzerine odaklanır. Fanatizm birçok toplumda panik durumunu yaygınlaştırır. Rus *Khlysty/Flagellant*ların (kendi kendilerini kırbaçlayanlar) oluşturdukları

gruplar ülke ülke, şehir şehir dolaşmaya başlarlar ve büyücülerin idam edilmesi çağrısında bulunurlar.

1000 Ocak ayı: Mesih gelmez, fakat Avrupadaki bir kilise binasından garip bir ses yayıldığı iddia edilir.

Mayıs ayı: Charlemagne'nin bedeni Pentakostta –bir şekilde- mezarından dışarı çıkar. Hıristiyan bir imparatorun onu Deccalle mücadele etmesi için uykusundan uyandırdığına inanılır.

1033 İsa'nın ölümünün bininci yılı ve Büyük Dirilişin tarihi olarak kabul edilir. Kudüs yolu İsa'nın dönüşünü bekleyen hacılarla dolar.

1110 *Tanchelm* of Antwerp, birçok sakramente ve evharistiyaya karşı çıkar. Kutsal Ruhun bedenine inkarne olduğunu ve kendisine rehberlik ettiğini öne sürer. Etrafına toplanan silahlı adamlarla muhtelif eylemler yapar. Kilise ve diğer otoritelere karşı verdiği mücadeleden ötürü kendisine "Halkçı Peygamber" ismi verilir.

1160 *David Alroy*, Iraklı bir Yahudi olan David, Mesih olduğu iddiasındadır ve Selçuklulara karşı bir isyan başlatır. Uzun zamandır bekledikleri Mesih olduğu konusunda Yahudileri ikna etmeye uğraşan David, Kudüs'ü tekrar ele geçirecekleri vaadinde bulunur.

1186 Eylül ayı: "*Toledo Mektubu*" kehaneti bütün Avrupa'da yayılır. Buna göre 1186 tarihi apokaliptik Milenyumun başlangıcı olarak kabul edilir. Canterbury başpiskoposu üç gün boyunca Britanya'nın her tarafında O'nu karşılamak için oruç tutmaya davet eder.

1190 Katolik *Joachim of Fiore*, Antikristin/Deccalin daima dünyada olduğunu öne sürer ve İngiltere Kralı Richard'ın onunla görüşeceğini söyler. Ona göre Binyıl, 1205'ten önceki bir tarihte başlayacaktır.

1200 *Joachim of Fiore*'nin, Mesih'in dönüşüne öncülük eden *Yedi Aşama* düşüncesi geniş bir kabul görür. O, İsa'dan beri 1200'e kadar 40 neslin değiştiğini ve bunun Milenyuma geçişin başlangıcı olduğunu öne sürer. Takipçileri Son'u 1260 olarak tarihlendirir.

1254 İmparator II. Frederick'in propagandacıları Papa IV. Innocent'in Antikrist (Deccal) olduğunu, onun Latince isminin harflerinin toplamının 666'ya denk geldiğini göstermek suretiyle ispatlamaya çalışırlar.

1260 Apostolik Brethren akımının formları (ilk kıyamet kültü) Joachim'in apokaliptik düşüncelerine cevap oluşturdu ve 1307'de" Son"u başlatmak ve İtalya'da Roma Kilisesinin (ruhsal Babillerinin) bozulmasına karşı mücadele etmek için silaha sarıldılar.

1284 *Papa III. Innocent*'e göre kıyametin tarihidir. O, bu tarihi, İslam'ın doğuş tarihine 666 yılını eklemek suretiyle hesaplar.

1295 *Nissim ben Abraham,* Avila (İspanya)da Mesihliğini ilan eder.

1413 *Moses Botarel,* Mesihliğini ilan eder. İspanyalı bir Yahudi olan Botarel, küçük yaşlardan itibaren Kabbala eğitimi alır. Aynı zamanda tıp ve felsefede okuyan Botarel bu bilimleri Kabbala öğretisi doğrultusunda açıklamaya kalkar. Mucizeleri olarak adlandırılan çeşitli şeyler gösterdiği, garip rüyalar gördüğü, Tanrı'nın bu rüyalar aracılığıyla kendisine bazı direktifler ilettiğini söylediği ve Tanrı'nın isimlerinin kombinasyonlarından çeşitli büyüler yaptığı iddia edilir.

1420 Şubat 10-14: Bohemia'daki *Taborite* hareketi tarafından Mesih'in dönüş tarihi olarak öngörüldü. Mesih, geliş anını tam olarak bildirmediği için, gizli olarak gelir. Onlar apokaliptik bir topluluk organize ederler ve düşmanlarına karşı silahlanırlar.

1421 Ekim: *Taborite* askerleri, *Ademiler* olarak bilinen ayrılıkçı bir grubun erkek, kadın ve çocuklarının tamamın öldürürler. Onlar, Yeni Ahit'in "Gece yarısı bir ses yankılanmış: İşte güvey geliyor, onu karşılamaya çıkın!" (Matta 25:6) şeklindeki pasajından ilham alarak Mesih'in gelişine hazırlık yapmak gerektiğine inanırlar. Ayrıca bu pasajın kendilerine yargılama yetkisi verdiğini düşünürler.

1434 *Taborite* birlikleri Avrupa'nın merkezinde bir Bohemya ordusu tarafından durdurulana kadar düşmanlarını öldürmeye ve yakıp yıkmaya devam ederler. Onların son kaleleri 1452'de yıkılır.

1490 Katolik rahip, *Florenceli Girolamo Savonarola* Deccal'in gelişinin yakın olduğunu ve Tanrı'nın yargı için gelişinin de yakın olduğunu vaaz etmeye başlar. 1500'de Mesih'in dönüşü konusundaki umutları artar.

1500 Botticelli'nin "*Mistik Doğuş* (*Mystic Nativity*)" isimli ünlü resminin üzerine Yunanca bir not yazar: 'Ben Sandro bu resmi 1500 yılının sonunda İtalya'nın felaket döneminde, Yuhanna'nın Vahyinin 11. Bölümüne göre yarım günlük zamanda, yani Apokalipse'deki Şeytanın üçbuçuk yıl süresince ortadan kaybolduğu ikinci 'vay'da (yani Antikristin yönetiminin hakimi olduğu dönemde) yaptım..." Görüldüğü üzere Botticelli, resminde İsa'nın doğumunu tasvir ediyor gibi görülmekle birlikte aslında dünyanın sonunda gerçekleşeceğine inandığı bir sahneyi tasvir etmektedir. Bunun da ötesinde tablodaki sahnenin kendisinin de içinde bulunduğu zaman diliminde yaşanılmakta olan bir anın, bir sonraki sahnesi oldu-

ğuna inanmaktadır. Botticelli'nin yoğun olarak Savonarola'nın etkisi altında olduğu ve bazı tablolarını onun vaazlarından etkilenerek yaptığı da bilinmektedir.

1502 *Asher Lemmlein*, Almanyalı olan Asher, 1502'de Venedik yakınlarında kendisinin Mesih'in öncüsü olduğu iddiasında bulunur.

1523 *David Reuveni*, Kudüs Osmanlı İmparatorluğu'na geçtikten sonra İsrail'in son zaman Mesih'i olarak, Zeytin Dağından ve Tapınak Tepesinin Kapılarından Batı (Ağlama) Duvarı'na (İbranice *Kotel* Arapça *Buraq*) kadar olan bir yerde özel bir Yahudi duasındaki değişimi hızlandırmak için Kudüs'e gider. *Reuveni*, Mesihlik iddiasında bulunmaz. Kendisinin Mesih'in yolunu hazırlayan bir savaşçı olduğunu düşünür ve Müslümanlara karşı savaşmaları konusunda Avrupalıları ve Kızıldenizin iki yakasındaki Yahudi kabilelerini kışkırtır.

Solomon Molcho (1500-1532), Morrano bir aileye mensup Hıristiyan olarak Portekiz'de doğar. Mesih olduğu iddiasında bulunur. Türkiye ve İtalya'ya giderek müntesip toplar. 1540'da İsrail'de Mesih Krallığının kurulacağına ve Osmanlı Egemenliğinin sona ereceğine inandı. 1532'de hem iddiaları hem de din değiştirdiği gerekçesiyle Papalık tarafından kazığa bağlanıp yakılarak öldürülür.

1525 *Müntzer of Thuringia* Millenyumun başladığı gerekçesiyle kötü yöneticilere karşı ayaklanma başlatır.

1533 *Melchoir Hoffmann* (Anabaptist) Mesih'in Strassbourg (Fransa) şehrine geleceğini iddia eder.

1552 Piskopos *Hugh Latimer*, "Dünya, bütün alimlerin bildirdiği gibi sona yani 6000 yılın sonuna dayandı. Şimdiye kadar 5552 yıl geçti ve geriye çok fazla bir şey kalmadı sadece 448 yıl kaldı (yani MS 2000)." şeklinde yazar.

1595 Bir Benedikt keşişi olan *Arnold de Wion,* "Aziz Malaki'nin Kehanetleri" olarak adlandırılan şeyleri 1148'de ölen İrlandalı "Malachi O'Morgair"in (1190'da kilise tarafından azizler listesine dahil edilir.) adıyla yayınlar. Zamanından dünyanın sonuna ve Mesih'in Yargıç olarak dönüşüne kadar 112 Papa olacağını iddia eder.

1600'ler *Hayim Vital* (*Rabbi Chaim ben Yosef Vital*, 1543-1620), iyi bir Kabbala yorumcusu olan Vital'in hayatı gizem ve efsanelerle örülüdür. Çok genç yaşta evlenir ve mutsuz bir evliliği vardır. Bu yüzden de eşinden boşanmak durumunda kalır. Ancak anlatılan öyküye göre, o boşandıktan

sonra bir gece rüyasında İlyas (Elijah) peygamber yanına gelir ve onu güzel bir bahçeye götürür. Orada bütün çağların dindarlarını kuş suretinde uçmakta iken görür. Daha sonrada bahçenin tam ortasında etrafı dindarlarca çevrilmiş olarak bir tahtın üzerinde oturmakta olan Tanrı'yı görür. *Vital*, Kabbalistik öğretinin en önemli metinleri sayılan eserlerinde Mesih'in gelişine dair saptamalarda bulunur.

1640 "*Fifth Monarchy Men*" [Interregnum (İngiltere)'da 1649-1661 yılları arasında etkili olan millenarianist bir grup. İsimleri İsa döndüğünde kurulacak olan elli krallık konusundaki inançlarından almışlardır. Ana referans kaynaklarını Daniel'in kitabıyla Yuhanna'nın Vahiy kitabı oluşturur.] Son'un başlangıcı olarak 1650'yi ve Millenyumun başlangıcı olarak 1700'ü gösterirler. 1700 tarihi, Daniel 12:11'deki günleri için 1290 yıl + Jul Sezar'ın yıkıcılığı için, 365 yıl + 45 yıl da Daniel'in esareti için hesaplanmak suretiyle bulunur.

1648 İzmirli *Sabetay Sevi*, bu tarihi İsrail'in kurtuluş yılı olarak ilan eder.

1654 *Ussher of Armagh,* Yaratılış tarihini İÖ 4004 olarak tarihlendirir ve buna göre Son, yani Milenyumun başlangıcı MS 1997'dir (Büyük Hafta'nın 6000. yılı).

1665 *Sabetay Sevi,* Mesihliğini ilan eder.

1666 *Sabetay Sevi,* Osmanlı yöneticiler tarafından tutuklanır ve sonrada Müslüman olur.

Yakub/Jacob Querido (ö.1690), önce Sabetay Sevi'nin halifesi olduğu daha sonra da onun reenkarnasyonu olduğu iddia edildi (bu iddia özellikle Sevi'nin son eşi ve Yakub'un kız kardeşi olan Ayşe (Jochebed)'e aittir.) Ancak cemaat içerisinde İslam'a yakınlığıyla bilinen Yakub Efendi'nin cameaatiyle birlikte hacca gittiği ve hatta Mekke ve Medine arasında geçirdiği bir kaza sonucunda öldüğü rivayet edilmektedir.

Abraham Miquel Cardoso (1630 – 1706) Sabetay Sevi'nin İspanya kökenli takipçilerinden birisi. Kendisinin "Messiah ben Eprahim" olduğunu iddia eder.

Mordecai Mokia (1650 – 1729), *Sevi'*den sonra kendisinin Mesih olduğunu iddia edenlerden birisi.

Löbele Prossnitz (*Judah Leib Prossnitz*) (?-1750), Tanrı'nın dünyaya rehberlik etme görevini Sabetay Sevi'ye verdiğini, ancak o göğe yükseldikten sonra bu görevin önce Jonathan Eybeschütz'e, daha sonra da kendisine geçtiğine inanır. Kendisini *Messiah ben Joseph* olarak adlandırır.

1669-1690 Rusya'daki *Old Believers*'ler, dünyanın sonunun bu yıl geleceğine inandılar. Binlerce kişi bu dönem boyunca kendilerini Deccal'den korumak için ateşe atar.

1700 1640'da işaret edilen Millenyum gelmez.

1716 Sabetay Sevi'nin önde gelen takipçilerinden *Osman Baba* (*Baruhya Ruso*) Mesihliğini ilan eder ve Karakaşlar adıyla meşhur olan yeni bir grup oluştururlar.

1733 *Isacc Newton* Mesih'in geliş tarihinin 2000 olduğunu düşünür.

1736 13 Ekim: İngiliz teolog ve matematikçi *William Whitson*, Nuh tufanı gibi büyük bir tufanın bu yıl kopacağını haber verir.

1759 *Jacob Joseph Frank* (1726-1791), Kabbalistik geleneğin önemli isimlerinden olan Jacob Frank, kendisinin Sabetay Sevi'nin ve Kral Davud'un reenkarnasyonu olduğunu iddia eder. Sabetaycılardan farklı olarak Yahudilikle Hıristiyanlığı uzlaştırma çabasına girer ve Frankizm adı verilen senkretik bir hareket geliştirir.

1774 *Ann Lee* Amerikada Mesih'in İkinci Kez Gelişine İnananların Birleşik Topluluğu (United Society of Believers in Christ's Second Coming) (*Shaker*) adlı binyılcı bir kilise kurar. O, aynı zamanda kendisinin Mesih'in ve Tanrı'nın çift tabiatının kadınsı yönünün reenkarnasyonu olduğunu iddia eder. *Shaker*ler, apokaliptik eğilimlerinin yanında döner testere, pervane, döner tırmık gibi birçok buluşa ve yeniliğe de imza atarlar.

1790 Katolik peygamber, *Suzette Labrousse,* Fransız devrimini Milenyumun 1800'de gelişinin bir işareti olduğunu ilan eder.

1800 Milenyum gene gerçekleşmez.

1800'ler *John Nichols Thom* (1799-1838), 19. Yüzyılda İngiltere topraklarında gerçekleşecek olan son savaşa liderlik edecek Mesih olduğunu iddia eder. Kendisini dünyanın kurtarıcısı olarak gören *Thom*'un kullandığı isimlerden birisi de "Kudüs Kralı"dır. Bir şarlatan olduğuna inanılmakla birlikte kendisine inanan bulmakta hiç zorlanmaz.

1802 İngiltere'de kadın peygamber olduğunu iddia eden *Joanna Southcoot,* Son için 144.000 seçilmişi mühürlemeye başlar. Onun binlerce takipçisi arasında Anglikan rahiplerde vardı.

1825 *Edward Irving*, 1864'de Mesih'in geleceğini ilan eder. (Irvingciler, Katolik Apostolik Kilise'nin ve bugünün Yeni Apostolik Kilise'nin kökenini teşkil ederler. Eski Apostolik Kilise, bu gruptan ayrılmış ve Güney Afrika'dadır.

1826 *Edward Irving,* son zamana odaklanarak kendi "Peygamberler Okulu"nu kurar.

1827-1828 *Henry Drummond, Edward Irving, Nelson Darby* ve *C. I. Scofield,* Henry's Albury'nin Fransız Devriminin ışığında Bible kehanetlerini üzerine yaptığı tarihselci yorumla karşılaşırlar. Onlarda Bible'nin günlerini yıllarla yorumlayarak Bible'nin kehanetini insan tarihiyle uzlaştırırlar. Daniel'in 7 ve Vahiy'in 13'ü 1260 yıl olarak; Justinian'dan Fransız Devrimine kadarki süre olarak hesaplarlar.

1829-1833 *Irving, Drummond, Darby* ve *Scofield* büyük felaket öncesi esrimeyle Mesih'in Dönüşü teorisi geliştirir. Darby, düşüncesini, tarihin olağandışı bir şekilde bölünmesinin bir parçası olarak geliştirir. Onların "büyük felaket öncesi esrime" teorileri Son Zaman (kıyamet) konusundaki baskın görüş olarak Hıristiyanlar arasında yayılır.

1832 *Son Gün Azizleri (Mormonlar)*'nin kurucusu *Joseph Smith*, "Ben bir sabah erken vakitte dua ederken aşağıdaki şekilde tekrarlanan bir ses duyduğumda İnsan Oğlu'nun geleceği zamanı anladım: "Joseph, oğlum, şayet seksen beş yaşına kadar yaşarsan mutlaka İnsan Oğlu'nun yüzünü göreceksin." Bu bana yeterli geldi ve bundan daha fazla bana ızdırap veren bir şey olmadı." der.

1833 13 Kasım: Büyük bir meteor yağmuru gözlemlenir. *Ellen G. White* (sonraları Yedinci Gün Adventistlerinin başöğretmeni), bunun Mesih'in gelişinin en son işareti olduğunu öne sürer.

1837 *Hong Xiuquan* (1812-1864), Çin'de, Qing hanedanına karşı Taiping isyanının liderliğini yaptı. Kısa süre ayakta kalan "*Göksel Taiping Krallığı*" adlı bir krallık kurdu. Kendisini *Göksel Kral* ve *İsa Mesih'in Erkek Kardeşi* olarak nitelendirir. Kendisine dünyayı şeytana tapanlardan arındırma görevinin verildiğine inanır.

1840 *Josiah Litch* (Zamanların İşaretleri ve Kehanetin Açıklayıcıları (Sign of Times, and Expositor of Prophecy), 1 Ağustos 1940) Osmanlı'nın gücünün sonunun 11 Ağustos 1840 olacağını öne sürer. Türkiye'nin Avrupa'nın Birleşik güçlerinin korumasını kabulü, önceden söylenen kehanetin gerçekleşmesi olarak önerildi.

1843 21 Mart: Adventist hareketin kurucusu *William Miller*, İsa'nın bu tarihte geleceğini öne sürer.

1844 *Joseph Smith,* Tanrı'nın dönüşünü göremeden yani 85. Yaş gününü göremeden ölür. İsa'nın 85. Yaş gününde geleceğini öne sürmüştü.

21 Mart: *William Miller*, Daniel 8:9-26'a göre Mesih'in dönüş tarihini (1840) yanlış olarak hesaplar. Onun beklentisi boşa çıkar ve MÖ 457 baharı yerine sonbaharından başlanılmak suretiyle 2300 yıl yeniden hesaplanır.

22 Ekim (Yahudi Yom Kippur): Miller'in Adventistlerince Mesih'in dönüş tarihi olarak önerilir ve tekrar yanılırlar.

Ellen White, daha sonraları bu tarihi, savunur. Sorun yanlış yorumlardadır. ın kiliselerinin Daniel 8:14'deki 'mabed' kelimesi göktekinden daha çok yeryüzündeki olarak yorumlanmıştır. Ona göre Tanrı, halkını kurtarmayı tasarlamıştır. Tanrı'nın eli peygamberi dönemler hesaplanırken, yanlışlıkla örtülmüştür.

1844 23 Mayıs: *Seyyid Ali Muhammed*, Şiraz'da Müslümanların beklediği Mehdi olduğunu ve dünyanın sonunun geldiğini ilan eder. Onun ölümünden sonra hareketin liderliğini üstelenen *Mirza Hüseyin Ali (Bahaullah)*, 1863'de, *Bab*'ın gelişini müjdelediği kişinin kendisi olduğunu, dünyanın son devre girdiğini, artık savaşların ortadan kalkıp barışın egemen olduğu bir düzenin kurulacağını, kendisinin ise bütün dinlerin farklı adlarla beklediği "Mesih" olduğunu öne sürer. Hareket, yeni bir dinsel akıma dönüşerek bugün BM'de de temsil edilecek kadar büyüyerek "Bahailik" adını alır.

1845 *Ellen White*'in rehberlik ettiği *Yedinci Gün Adventistleri*, onun "Hayvan'ın işareti" doktrinini geliştirirler. Bununla 1844'deki Mesih'in gelişindeki erteleme ve değişiklik konusuna açıklık getirmeye çalışırlar. ABD, Vahiy kitabının 'Sahte Peygamber'i olduğundan ötürü lanetlenirken Papalık ya da Deccal'in kontrolünde yapılan Pazar ayinleri (Vahiy Kitabındaki) Canavar'ın (Hayvanın) işaretleri olarak yorumlanır.

1850 27 Haziran: *Ellen G. White*, Yedinci Gün Adventistlerinin kadın peygamberi olarak, dünyanın son anına dair –hepsi de boşa çıkan- birçok öngörülerde bulunur. O şöyle yazar: "Rehberim olan melek, bana: 'Zaman sona erdi. Hazır olun, hazır olun, hazır olun. …şimdiki zaman sona ermektedir… ve bizim yıllarca öğrendiğimiz şeyleri onlar aylar içinde öğrenecekler.' dedi."

1856 *Ellen G. White*'ın son kehanetinde 1856'da toplanan Yedinci Gün Adventistleri Konferansına katılan inananların kaderini bir rüyasında gördüğünü anlatır: "Bana konferansa katılanlar gösterildi ve Melek: "Bazı yiyecekler kurtlar/solucanlar içindir. Bazıları son yedi belanın konusudurlar." dedi".

1860 *Piazzi Smith* (eski İskoçya kraliyet astronomu), 1860'larda bir kitap yazar: "Büyük Piramitlerdeki Mirasımız (Our Inheritance in the Great Pyramid)". Bütün dünyada Piramit biliminin yayılmasından o sorumludur. Büyük piramidin yapısındaki sırlar ortaya çıkarılmaya çalışıldı. O, piramitlerden hareketle Milenyumun 1960'da başlayacağını iddia etti.

1864 *Edward Irving'*in İsa'nın dönüşü tarihi boşa çıktı (1825'de iddia etmişti).

1870 *Charles Taze Russel* (Yahova Şahitleri Hareketinin kurucusu) Adventist etkiler absorbe edildikten sonra Mesih'in sırrı ve ruhsal dönüşü konusundaki öğretisini Ekim 1874'de yaymaya başlar. Dönüşü için önerdiği tarih 1914'dür.

1888 *Ellen G. White,* "Büyük Mücadele (The Great Controversy)" adlı kitabını yayınlar. Kitapta 6000 yıllık şeytani aktiviteyi anlatır.

1889 Christian Herald'in editörü *Michael Baxter,* 'The End of This Age about the End of this Century" adlı kitabında 144.000 Hıristiyanın 1901'de dünyanın sonuna şahitlik edeceklerini ilan eder.
23 Mart: *Mirza Gulam Ahmed*, kendisinin İsa Mesih'in dönmüş hali olduğunu yani Son günlerin Mehdisi ve Vaadelmiş olan Mesih olduğunu ilan eder ve Ahmediyye/Kadiyanilik ekolünü kurar.

1891 14 Şubat: Mormonluğun kurucusu *Joseph Smith,* 1835'de kilise liderlerine yaptığı çağrıda 56 yıl sonra (1891)'de İsa'nın döneceğini söyler. Ancak İsa bu tarihte de gelmez.

1896 *Baxter'*in Umudu gerçekleşmez (bk. 1889).

1901 *Baxter'*in milenyumu başlamaz.

1912 *İlahi Baba* adıyla bilinen *George Baker* (1880-1965), Afrikalı Amerikalıların liderliğini yapar ve Uluslar arası Barış Misyonu hareketini kurar. Önceleri kendisini "Peygamber (Messenger)" olarak adlandırırken 1912'de "Tanrı" olduğunu öne sürer. Kullandığı referanslarından birisi 1 Yuhanna 4:15'dir: "Eğer bir kimse İsa'nın Tanrı'nın Oğlu olduğunu açıkça kabul ederse, Tanrı onda yaşar, o da Tanrı'da yaşar."

Etiyopyalı *Haile Salessie* (1892-1975), kendisi Mesih olduğunu söylememekle birlikte *Rastafari* Hareketi tarafından Mesihleri olarak kabul edilmektedir. Bugün onun aralarındaki Yaşayan Tanrı'nın inkarne olmuş hali olduğuna inanmaktadırlar. *Haile*, inananlarına göre Vahiy kitabında geri döneceğinden söz edilen Mesih'tir.

1914 *Yehova Şahitleri*'nin önceden bildirdikleri dünyanın sonu tarihi yanlış çıkar ve onlar şimdi öğretilerini, yalnızca gerçek inananların bildiği gö-

rülmez bir Gelişle değiştirirler.

1917 13 Mayıs: Üç küçük çocuk bir meşe ağacında oturmakta olan Bakire Meryem'i gördüklerini iddia eder. Sonrasında Ekim'e kadar her ayın 13'ünde vizyonu görmek, hadiseye şahit olmak üzere kalabalıklar toplanır. Fakat sonrasında yalnızca bir çocuk onu gördüğünü iddia eder. Onlar aynı zamanda üçlü kehanetin verildiğini, ikisinin ifşa olduğunu üçüncüsünün Vatikan'da gizli tutulduğunu söylediler (bk. Mayıs 2000).

1918 *Yehova Şahitleri* dünyanın sonunun 1925'de geleceğini iddia ettiler.

1920 *Sun Myung Moon* (1920-)bu tarih, hem onun –revize edilmiş- doğum tarihi hem de Mesih'in geliş tarihidir. Kendisinin ikinci kez gelecek olan İsa Mesih'in inkarnasyonu olduğunu öne sürer. Moonculuğa göre insanlık tarihin sonunda yaşamaktadır.

1925 *Yehova Şahitleri*nin umutları bir kez daha boşa çıkar.

1936 *Worldwide Church of God*'in kurucusu , *Herbert W. Armstrong,* Mesih'in dönüşünün bu yıl içinde gerçekleşeceğini öngördü. Bu gerçekleşmeyince yeni bir tarih önerdi: 1975.

1953 Ağustos: *David Davidson,* büyük Piramidin ölçülerinden hareketle dünyanın sonunu hesapladığını ve 1953'ün o tarih olduğunu öne sürdü (bk.1860).

1959 22 Nisan: yüzlerce *Davidian* (Yedinci Gün Adventistlerinden ayrılan bir grup), Texas, Waco'daki 77 acre (311 dekarlık) bir arazilerinde, İsa'nın dönüşünü beklemek üzere toplandılar. Onları büyük bir kalabalık ve bir medya ordusu izledi (Bk. 28 Şubat 1993).

1965 Temmuz: *William Branham,* California depremini açıklayarak şöyle der: "Kutsal Kitap okuyucuları ya da hatta inananlar, şimdi bizim burada dünyanın tarihinin sonunu beklediğimizi bilirler. Burada yazılanlardan hiçbiri olmayacak çünkü hiç kimse onları okuyamadı. O zamanın sonundadır…"

1969 *Light Club Grubu'*nun lideri, *David Berg* (diğer adı Moses David), California'nın çok şiddetli bir depremle sarsılacağını, topraklarının bir kısmının okyanusa kayacağını öne sürer. Berg, Huntington Plajındaki grubuna liderlik eder ve 8 ay içinde Amerika'nın güneydoğusunun tamamını dolaşırlar. Bu zaman esnasında da isimlerini "*Tanrı'nın Çocukları* (*Children of God*)" olarak değiştirirler. Grup, Amerikan toplumunun yazgısının sonuna geldiğini öne sürer.

1973 *Hal Lindsey,* best seller olan "Late Great Planet Earth"i yayınladı. Kitapta

yeni Kudüs'le Zamanın Sonu arasında sadece bir neslin olduğunu öne sürdü. Bu tarihin 1988 olduğu düşünüldü.

Nisan: *David Wilkerson* bütün dünyayı kuşatacak olan büyük felaketlerin, depremlerin, kıtlık ve ekonomik sarsıntıların olacağını ve bunların Mesih'in dönüşü ve Antikristin ortaya çıkışının işaretleri olduğunu öne sürdü. Ona göre birkaç yıl içinde Amerika bir felaket bölgesine dönüşecekti.

Japonya, Akito'da Katolik *Agnes Katsuko*, Bakire Meryem'den bir mesaj aldığını söyler: "Baba Tanrı, Tufan'dan daha büyük bir ceza verecek… Ateş, gökyüzünden yere düşecek ve insanlığın büyük bir bölümünü silecek. Ne din adamları ne de müminler bağışlanacak. Kurtulanlar ölüme gıpta edecek kadar kendilerini perişan bir halde bulacaklar.". Bu yüzden o, 2000 yılını beklemektedir.

1974 *Apollo Quiboloy* (1950-) 1974'de bir konferansa katılmak için gittiği Kore'de bir otelde geceleyin Tanrı'nın kendisine üç kez "seni kullanacağım" dediğini öne sürerek kendisinin Tanrı'nın Oğlu olduğunu iddia eder. Nitekim annesi de doğumuna ilişkin olarak anlattığı vizyonda onu gece doğurduğunu, gökte gülümseyerek kendisine bakan Tanrı'yı gördüğünü ve Tanrı'nın ona "o Benim Oğlum" dediğini ve birden etrafın gündüz gibi aydınlandığını anlatır. 2005'te Baba'nın emriyle krallığını (*Kingdom of Jesus Christ*) ilan eder. Ona göre 2008 yılı Tanrı'nın planının gerçekleşmesi için bir dönüm noktasıdır. Zira Baba, bu yılda oğullarının ve kızlarının yaşamında finansal bir devrim gerçekleştirecektir.[2] Oğulların ve kızların bu yılın kutsallığını kabul etmeleri gerekmektedir. Baba, bu yılda göklerin pencerelerini ardına kadar açacak, onlara mucizeler bahşedecek, her türlü hasta iyileşecektir. Baba, yıl boyunca insanların iyiliği için faaliyet gösterecektir. *Quiboloy*, İsa Mesih'in her şeye Kadir Baba olduğunu, kendisinin Seçilmiş Oğul [Galip gelen bunları miras alacak. Ben ona Tanrı olacağım, o da bana oğul olacak. (Vahiy 21:7)] olduğunu, kurtuluşun şimdi nihayete erdiğini iddia eder (Bk. http://www.kingdomofjesuschrist.org).

2 Kimilerine göre ABD başta olmak üzere dünyanın en büyük ekonomilerinde depremler meydana getiren 2008 finansal krizi sonun bir işaretiydi. *Quiboloy*'un Tanrı'nın 2008'de ekonomik bir devrim gerçekleştirecek kehaneti bu yüzden anlamlıdır. Nitekim Papa 16. Benedict de kehanetler doğrultusunda 06.10.2008'de Piskoposlar Sinodunda yaptığı bir konuşmada "küresel mali kriz ilahi bir uyarıdır." şeklinde bir açıklama yapar.

1975 *Yehova Şahitleri (the Watchtower Society),* önceki yanlış çıkan öngörülerinden sonra bu yılı, seçerler: "Güvenilir Kitabı Mukaddes kronolojisine göre Adem, yılın sonbaharında olduğu gibi Yaratılışın altıncı gününde, MÖ 4026'da yaratıldı." Onlar, dünyanın sonu Adem'in yaratılışının 6000. yılı olduğundan hareketle bu yılda gerçekleşeceğine inandılar.

1978 18 Kasım: Guyana, Jonestwon'da "*Disciple's Christ* (*Mesih'in Havarileri Kilisesi*)" ya da diğer bir adlarıyla "Peoples Temple"in 911 üyesi kendisini öldürür (üçte biri 18 yaşın altındadır ve muhtemelen bir kısmı diğerleri tarafından öldürülmüştür.). Yapılan araştırmaya göre, onlar, intiharı, kiliseye sadakatin bir göstergesi olarak başka zamanlarda da birçok kez tekrarlamışlardır.

1951'de kominizme ilgi duyan 1952'de Methodist Kiliseye pastör öğrenci olarak katılan *Jim Jones,* (James Warren Jones) (1931-1978), bütünleşemediği Methodist kiliseden ayrılır. Bu esnada Yedinci gün adventistlerine yakınlaşır ama daha sonra (1955) "Community Unity Church" adıyla kendi kilisesini kurar. 1959'da "Christian Chruch"le birleşerek "Peoples Temple Christian Church Full Gospel" adını alırlar. Jones, bu esnada "havarisel sosyalizm" kavramını geliştirir. Buna göre dinin uyuşturuculuğu sosyalizmin aydınlatılıcılığıyla parçalanmış olacaktır. Kimilerine göre kiliseyi insanları ateist yapmak için kullanan *Jones*, "şayet kilisede doğmuşsanız bu bir sosyalist devrimdir ve günah içinde doğmamışsınız demektir. Şayet kapitalist Amerika'da, ırkçı Amerika'da, faşist Amerika'da doğmuşsanız günahın içinde doğmuşsunuz demektir. Fakat sosyalizm içinde doğmuşsanız günah içinde doğmamışsınız demektir." der. 1961'de Indianapolis İnsan Hakları Komisyonunun yöneticisi olur. 1965'de görüşlerinden ötürü fazla eleştiri alınca buradan ayrılarak *Peoples Temple*'i California - Redwood vadisine taşır. Ona göre burası yakın tarihte gerçekleşecek olan nükleer savaştan korunmaya müsait bir yerdir. İsa'nın, Akheneton'un, Buddha'nın, Lenin ve Baba Tanrı'nın reenkarnasyonu olduğunu iddia eden *Jim Jones,* takipçilerini faşizmin yok edici ırkçı savaş ve nükleer soykırım döneminin gelmekte olduğu konusunda uyarır. Irk ayrımcılığına karşı çıkması özellikle zenciler arasında fazla ilgi görmesine neden olur. Medyanın da giderek artan ilgisinden rahatsız olan Jones ve taraftarları 1977'de Guyana'ya taşınırlar. Jonestown kasabası oluşturulduktan sonra komünal bir yaşamı benimserler. 1978'de de inceleme yapmak için kasabaya gelen heyetle birlikte cemaati terk eden kişiler havaalanında öldürülürler ve sonrasında da toplu olarak intihar ederler. Eşcinsel olduğu, cinsel sapkınlıklarının ol-

duğu ve uyuşturucu kullandığı iddia edilen Jones, İsa'nın Yuhanna'daki sözünü kendisine uyarlar: "*Ben, tek Yol, tek Hakikat ve Işığım. Ben olmadan hiç kimse Babaya ulaşamaz*." Son sözlerinden birisi de "*Şayet barış için yaşayamıyorsak barış için ölürüz. Bizler intihar etmiyoruz aksine devrimci bir eylem yapıyoruz.*" Entresan olan bir nokta intihar eylemini gerçekleştirdikleri yılda, onların kiliselerine en fazla bağışın yapıldığı en çok katılımın olduğu yıl olmasıdır.

1979 *Daniel Reju,* tarafından dünyanın sonuna dair korkuyu artıran Malaki'nin Kehanetleri yayınlandı (Bk. 1595).

1980'ler *Edgar Whisenant* (NASA eski mühendisi), "Büyük Mutluluk'un Niçin 1988'de Gerçekleşeceğinin 88 Sebebi (88 Reasons Why the Rapture Will Be in 1988)" isimli kitabını yayınladı.

Hal Lindsey, Jüpiterin etkileriyle ilgili şeyler yazar. "Bizim 1982'de beklediğimiz şey, yeryüzü tarihinde görülmüş olacak olan en büyük öldürücü sarsıntıdır. Bu dünyanın iklimini de tamamıyla değiştirecektir." der.

Jung Myung Seok (1945-), ikinci kez gelen İsa Mesih olduğunu iddia eder. 1980'lerde kurulan Tanrı'nın Kilisesi (Providence Church) hareketinin kurucusudur. Hareketin diğer isimleri ise Jesus Morning Star (JMS), Christian Gospel Mission (CGM), gibi kullandığı pek çok isim vardır. Seok, 70'lerde Moon Kilisesinin bir üyesi iken 80'de kendisinin Mesih olduğunu iddia ederek ayrılır. Asli Günah'ın nedenini "Havva'nın Şeytanla girdiği cinsel ilişki olarak" açıklar. Ona göre bu suçtan temizlenebilmek için kadınların Kurtarıcı'yla ilişkiye girmesi gerekmektedir. Kült üyelerinin dünyanın çeşitli yerlerinden uzun boylu, güzel ve genç kadınları seçip hediye olarak Kurtarıcıya gönderdiği ve onunda bu kız/kadınlara tecavüz ettiği ifade edilmektedir. Nitekim tecavüz, cinsel istismar, nitelikli dolandırıcılık ve zimmete para geçirmek suçlarından Çin'de tutuklanır. Ocak 2008'de Güney Kore'de de iki kült üyesi kadınla dinsel arınma ritüeli esnasında zorla ilişkiye girmekten suçlu bulunur. Yine Nisan 2006'da Çin'e kaçırılırken havaalanında polise sığınan 4 kadın yaptıkları açıklamada arınma ritüelleri esnasında 50'den fazla kadının bulunduğu toplu seks ritüellerinde kendilerine işkence edilerek tecavüz edildiğini açıkladılar. İlginç olan bütün bunlar, dünyanın kurtuluşu ve insanlığın ilk günahın kirinden temizlenmesi adıyla yapılması.

1982 *Hal Lindsey*'in Jüpiter Etkisi teorisi güme gider.

Pat Robinson, Rusya'nın İsrail'e saldırarak Armagedon savaşını başlatacağını öne sürdü.

1985 8-9 Temmuz: *Arnold Murray* Alaska Yarımadasındaki bir vadide Armagedon savaşının bu tarihte başlayacağını iddia eder.

1986 *Yahwe ben Yahwe* (1935-2007) asıl adı Hulon Mitchel'dir. "Rabbin Oğlu Rab" anlamında yeni ismini alarak zencilerden oluşan Yahve'nin Halkı'nın Mesih'i olur.

1987 *Lester Sumrall,* "I Predict 2000 AD" adlı kitabında Kudüs'ün yeryüzünün en zengin şehri olacağını, Ortak Pazar'ın Avrupa'yı yöneteceğini ve ABD ile muhtemelen Rusya arasında nükleer bir savaşın olacağını öngörür. O, kilise tarihindeki en büyük Hıristiyan canlanmanın 20. yy.'ın son 13 yılı içinde gerçekleşeceğini iddia eder.

1988 Amerikalı bir kehanet öğretmeni olan *Charles Taylor,* Zeytin Dağındaki bir otelde kalmak suretiyle bir Kutsal Ülke turu tavsiye eder: "Şayet bu yıl Rabbimizin dönüş yılı ise ki biz öyle olduğunu tahmin ediyoruz. Rabbin yükseldiği yerden, onun adımlarından, sen de Rabbe yükselebilirsin." *Taylor*, düzenli programları iptal eden ve inanmayanlara, ailelerinin aniden nasıl göğe yükseldiğini gösteren video kasetlerin çalışmaya başlayacağı "Üçlü Network Yayını" ile gerçekleşecek olan Büyük Mutluluk (Rapture) tarihi olarak 11/12 Eylül'ü önerir.

29/30 Eylül: (Christian Communications'in Başkanı) *Hart Armstrong*, yayınlarında Büyük Mutluluğun gerçekleşme anı olarak bu tarihi öngörür.

Ekim: Birçok Evanjelik Hıristiyan tarafından Mesih'in Dönüşü olarak bu tarih önerildi. Hesap basitçe 40 yıl (1 nesil) + 1948 (İsrail'in kuruluşu) = 1988 şeklinde idi. Hıristiyan Evanjelist *George Curle*, Tanrı'nın Antikrist üzerindeki yargısının 1999'da; Büyük Felaketin (Tribulation) 2002'de; Mesih'in gelişi ve İsrail'in milenyumunun da 2005 gerçekleşeceğini öne sürer: "İsrail için üçüncü Çıkış ve Gentilelerin imana gelmesi 2005'de gerçekleşecektir."

11 Ekim: *Edgar Whisenaut,* kitabında bu tarihi öngörmüştü ve "Büyük Mutluluk'un Niçin 1988'de Gerçekleşeceğinin 88 Sebebi" adlı kitabı 4 milyon sattı.

1990 *Benny Hinn* Mesih'in dönüş tarihi olarak 1993'ü önerir.

1991 *Cape Town Reform Kilisesi* rahibi, Büyük Felaketin başlangıcı olarak 1995'i ve Mesih'in dönüşü için de 2002'i öngörür.

1992 Güney Kore, Seoul'de, *Lee Jang* yönetimindeki *Tami Kilisesi,* 28 Ekim 1992'de Büyük Mutluluk'un gerçekleşeceğine dair üyeleri arasında vizyonlar ve kehanetler yayar (Milenyum da 7 yıl sonra 2000'de başlayacaktır.).

28 Ekim: Tami Kilisesinden "Mission Coming Days"in 20.000 üyesi bütün öğleden sonrayı Büyük Buluşma'yı bekleyerek geçirdi. Sonuç fiyaskodur ve insanlar için eğlence konusu olurlar.

1993 28 Şubat: Yasadışı silahlar hakkında araştırma yapan dört Amerikan federal ajanı Texas Waco'daki *Davidian*lar tarafından öldürülür. Bu kuşatma önceden bildirilen kehanetin gerçekleşmesi olarak yorumlanır (bk. 1959). Böylelikle *Davidian*lar, Vahiy kitabındaki günlerde yaşamakta olduklarına inanmaya başlarlar.

11 Mart: Birleşik Baptist Komitesi üyesi *Dunn* ve Milli Kiliseler Konseyinden *Kelley*, Başkan *Clinton*'dan Davidianların apokaliptik beklentilerinin merkezi olarak gördükleri Waco bölgesinden acil olarak askeri birlikleri çekmesini rica ederler.

19 Nisan: sabahı Waco'da gözyaşları akmaya başlar. Davidianlar federal ajanlara ateş açarlar. Bunun üzerine öğleden sonra askeri birlikler ağır silahlarla müdahale ederler. Aralarında 10 yaşın altında 21 çocuğunda olduğu 74 *Davidian* üyesi öldürülür. Bu yıl *David Berg*'in Mesih'in dönüş yılı olarak önerdiği yıl olduğu için *Davidian*lar için önemlidir.

Benny Hinn'in bu tarihle ilgili beklentisi de gerçekleşmez.

1995 Roma Katolik gazetesi "Quenn of Peace" üçüncü milenyumun yakınında olduğumuzu ifade eder: "Zaman geldi. …uzun zamandır beklenen, 1917'de Fatıma tarafından haber verilen "Barış Dönemi" geldi… Bakire'nin sözleri yeryüzünün değiştirileceğine işaret etmektedir. Tıpkı antik Sodom ve Gomoro gibi, bazı milletler yok olacaklardır. Diğerlerinin, Rusya gibi, yeniden çiçek açacakları bildirilmiştir. Barış, dünyaya hâkim olacak ve Kilise dünyayı yönetecek Kötülük yok edilecek, yeryüzünden tamamen kaldırılacak ve her şey eskisi gibi iyi olacak."

Eylül: Antikristin dünyayı yöneteceği ile ilgili kehanet gerçekleşmedi (bk. 1991).

Marshall Applewhite (1931-1997) "Ben Tanrı'nın Oğlu İsa, bu tarihte 25/26 Eylül 1995 tarihinde bildiriyorum: …" ifadesiyle başlayan mesajıyla İsa olduğunu ilan eder. Bu tarihten yaklaşık iki yıl sonra Göğün Kapısı (Heaven's Gate) kültü üyeleri Hale-Bopp kuyruklu yıldızının peşinden gelecek olan bir uzay gemisiyle buluşmak üzere toplu intihar buluşması gerçekleştirirler.

1997 Birçok Hıristiyan destekçisiyle birlikte *Marilyn J. Agee,* Kitabı Mukaddes temelli olarak nitelendirdiği bir dizi kehanet sıralar. Bu kehanetler:

1998: "Büyük ihtimalle Mayıs ayı" Mesih'in Gelininin büyük felaketi

öncesi, dönem başlangıcı.

12 Eylül 2007: bu Çağın Sonu (Elul 29, 5767).

13 Eylül 2007: Felaket, Azizlerin Tufanı öncesinde ön azabın başlangıcı.

6 Nisan 2008: İsa Mesih'in Yahudi Kraliyet günündeki (1 Nisan 5768) ilk Aziziyle birlikte Dönüşü.

30 Mayıs 2008: 40 gün 40 gece süren Armageddon, Cuma günü sona erecek (25 Iyar 5768).

31 Mayıs 2008: gerçek dünya barışı Milenyum başlayacak (26 Iyar 5768).

1997, 6 Kasım: Başpiskopos *Ussher*'in (1654'deki) öngörüleri boşa çıkar. Fakat, (End Times New Digest'in editörü) *Dr. James McKeever*, Büyük Haftaların 6000 yılının "*şimdiyle 2030 yılı arasındaki bir zaman diliminde sona*" ereceğini ifade eder.

Iesu Matayoshi (1944 -), 1997'de World Economic Community Party onun Tanrı ve Mesih olduğu inancı üzerine kuruldu. Hıristiyan eskatoloji düşüncesiyle yoğrulan hem dini hem de siyasal bir düşünce geliştirir. Kimilerine göre onun yaklaşımı Augustin'in *City of God*'ını çağrıştırmaktadır. Önerdiği programa göre kendisi Mesih olarak Son Yargılamayı gerçekleştirecektir. Ancak bu yargılama tamamıyla siyasal sistemler içinde olacaktır. İlk adım olarak Kurtarıcı yani kendisi Japonya'nın devlet başkanı olarak atanacak ve Japonya'yı sosyal ve ekonomik açıdan reforme edecek, daha sonra ABD başkanlığını da aynı şekilde alacak ve reformlarını da orada gerçekleştirdikten sonra tüm dünyaya Mesih egemenliğini hâkim kılacaktır. Ekonomik aktivitelerin tarım menşeyli olmasını savunan *Matayoshi*, Mesihsel egemenliği döneminde ülkelerin askerlerini sınır dışına çıkarmalarına izin verilmeyeceğini ve çatışmaların on erdirileceğini öngörür.

1998 Mayıs: *Marilyn Agee*'nin öngörüsü gerçekleşmez.

16 Ağustos: *Samuel Doctorian* Hıristiyanlara Patmos adasında 20 Haziran 1998 Cumartesi günü odasında "*beş kıtanın beş meleği*"yle karşılaştığını ve kendisine dünyanın yıkım programının çok yakında başlayacağını bildirdiklerini söyler ve Hıristiyanları geri çekilme duası yapmaya davet eder. Finansal krizlerin, nükleer katliamların olacağı, milyonlarca insanın öleceği Asya depremlerinin vuku bulacağı; Avustralya'nın ikiye yarılacağı ve büyük parçasının okyanusun dibine gömüleceğini iddia eder. Diğer kehanetleri ise şunlardır: Ortadoğu'da nükleer silahların kullanıldığı büyük bir savaşın çıkacağı ve çok sayıda insan ölecek. Avrupa'da depremler ve milyonlarca insanın öleceği sel felaketleri, tufanlar olacak

ve Eyfel Kulesi çökecek; Almanya'nın büyük bölümü yıkılacak. Afrika'da Cebelitarık'tan Kahire'ye kadar depremler olacak, ırmakların yatakları değişecek. *"Yeryüzü yaratılıştan beri hiç görülmediği şekilde sallanacaktır. Rabbin kılıcından hiç kimse kurtulamayacak."* Milyonlar ölecek. Sonra "*Son gün gelecek. Yargı günü burada."* Amerika, Atlantik ve Pasifikte de aynı şekilde milyonlar ölecek: "*Amazon nehri büyük bir denize dönüşecek.*".*"Melek dedi ki, 'Bu bizim mesajımız. Sen bir enstrüman, bir kanalsın. Tanrı, seni bu mesajı halklara iletmen amacıyla seçtiği için ayrıcalıklısın. Ben dedim ki, Rab, Sen bunları yapacaksın."*

20 Ekim: *Robert Blake,* "Bu tarih, 2000 yılında Milenyumun kuruluşunu takip eden, Son Savaş, Armageddon'un başlangıcını göstermektedir."

Ekim: (Yahve'nin Evi kültünden) *Yisrayl Hawkins,* dünyanın sonunun 2001'de gerçekleşeceğini iddia eder.

1999 4 Ocak, İsrail İçişleri Bakanlığı, apokaliptik bir Hıristiyan kültünün 11 üyesinin, 1999'un sonlarında Kudüs'te şiddet eylemine kalkışmayı planladıkları şüphesiyle sınır dışı edilmesini emretti. 3 kült üyesi sorgulanmak üzere İsrail'de tutuldu. Kült üyeleri İsa'nın ikinci gelişini hızlandırmak amacıyla bombalama eylemlerini de içeren bir dizi provokatif eylem planladıkları bildirildi. Kült lideri *Monte Kim Miller'*in Vahiy kitabının 11. bölümünde sözü edilen iki şahitten birisi olduğu iddia edilir. Onun Aralık 1999'da Kudüs'te öleceği ve üç gün sonra dirilerek müridleriyle konuşacağı anlatılmaktadır.

Temmuz-Ağustos: *Nostradamus*'un Kehanetleri (Michel de Notredame) çeşitli yorumlarla birlikte yeniden yayınlanır. Aslında kitabın 1555 ve 1558'deki baskılarıyla çok az ilgisi kalmıştır. Daha çok yayıncıların yeni yorumları ve ilaveleriyle geliştirilerek popülize edilmiştir.

Evanjelik *Curle'*nin öngörüleri boşa çıkar (bk.1988).

7 Temmuz: *Eileen Lakes* Temmuz ayında dünyanın Suda Vaftizi gerçekleştirmek için suya daldırılacağını ifade eder. Eileen'e göre sabah saat 7'de dünya 90^0 sağa dönecektir.

24 Ağustos: *Adrian Gilbert'*in astrolojik Son hesabı tutmaz.

27 Eylül: *H.J.Hoekstra,* bu tarihin Büyük Kavuşma zamanı olduğunu söyler.

2000 17 Nisan Cuma: Uganda'da muhalif Katolik apokaliptik tarikatın (Tanrı'nın On Emrinin Restorasyonu Grubu) lideri 470 takipçisini yakar. Yapılan incelemeler tarikatın rahiplerinin çok sayıda toplu cinayet işlediklerini ortaya koydu: Yaklaşık olarak 900'ün üzerinde kurban vardır.

Mayıs: astrolojistler gezegenlerin aynı hizaya gelmeleri sonucunda apokaliptik felaketlerin olacağını iddia etmişlerdi ama olmadı.
6 Haziran: 13 Mayıs 1981'deki Papaya Roma'da M.Ali Ağca tarafından yapılan suikast Fatıma'nın üçüncü ve gizli kehaneti olarak açıklandı.
6 Eylül: *Daniel Adam Millar,* 13 Eylül 1993'deki İsrail ve Filistin arasındaki barış anlaşmasını, yedi yıl felaketlerinin başlangıcı olarak gösterdi. 6 Eylül 2000'de Antikrist, kendisinin Tanrı olduğunu ilan edecek ve Armageddon savaşını başlatacak.
13 Eylül: *Yahve'nin Evi (the House of Yahweh),* hareketine göre insanlık tarihinin son yedi yılı 13 Eylül 1993'de başladı. Tahminen, son savaş 13 Eylül 2000'de başlayacak. *Isaac Newton* vd. de Mesih'in dönüş tarihi olarak bu tarihi önerdi ama boş çıktı.
31 Ekim: *Michael (Wayne Curtis Bent (1941-)* New Mexico'nun Union County bölgesinde faaliyet gösteren *Travesser*, Strong City Cult'ün lideri. 31 Ekim 2007'yi zamanın sonu olarak öngörür. Dünyadaki olayları açıklamak için hileli olarak "Siyon Liderlerinin Protokollerini" kullanır. Mart 2000'de Tanrı'nın kendisine Mesih olduğunu söylediğini iddia etti ve kendisinin Tanrı'nın bedenleşmiş hali olduğunu dolayısıyla hem tanrılığı hem de insanlığı kendi bedeninde birleştirdiğini iddia etti. Kült üyelerinin erkeklerin sakal bırakmaları kadınların ise uzun etekler yani kapalı kıyafetler giymesi zorunlu kabul edilmektedir. Kült mensuplarının çevre halkıyla da iyi ilişkiler geliştirmiş olmasına rağmen liderleri Bent, 8 Mayıs 2008'de küçük yaştaki kült mensuplarına cinsel tacizde bulunmak suçundan tutuklanır. Kült üyeleri tarafından tam olarak doğrulanmamakla birlikte Bent'in Tanrı'nın kendisinden yedi bakireyle ilişkiye girmesini istediğini iddia ettiği belirtilmektedir. (Kült ve kehanet hakkında detaylı bilgi için bk. http://strongcity.info/LOR/sc/page/seventy_weeks_prophecy/).

2001 *Jack van Impe:* "Bu yıl, Büyük Tufan'ın başlangıcıdır." Siyasal kaos, doğal felaketler, nükleer savaş ve İslam'ın bütün dünyada yükselişe geçişi, insanlığın son saatini başlatacaktır.
Yisrayl Hawkins (Texas, Abilene'de, İbrani Hıristiyan Yahve'nin Evi kültünün kurucusu) dünya nüfusunun % 80'i (2001'in ortalarında) nükleer savaşta öldürülecek ve 1260 gün süresince yeryüzüne yağmurlar yağmayacak (bk. Ekim 1998).

2002 1991'de geleceği söylenilen Mesih gelmez (Bk. 1991).
Michael Drosnin dünya savaşının, günlerin sonunun ve atomik katliamın

Kitabı Mukaddes'teki işaretlerini ELS'sinde yayınladı (5766 Rabbinik yıl).

2003 *Clive Douglas Campbell* (Ottowa, Canada), altıncı Arap-İsrail savaşının aşağıdaki sonuçları doğurarak bu yılda tamamlanacağını öngörür:
İsrail, bütün Suriye topraklarını ele geçirecek.
İsrail, Filistinlileri haksız bir şekilde Ürdün'e sürecek.
İsrail, Ürdün nehrinin doğusundaki Ürdün topraklarını ele geçirecek ve Kral Abdullah'ın kemikleri yakılacak (muhtemelen nükleer bir bombayla).
Onun hesabı Büyük Hafta modelinin diğer bir versiyonudur (Bk. MS 132).

2004 22 Haziran: Katolik "peygamber" *John Leary*, chipli ve akıllı elektronik kartların kullanımına, dünyanın sonunun gelmesini kolaylaştırdıkları gerekçesiyle karşı çıkararak insanları uyarır. Ona göre chipler Şeytan'ın ya da Deccal'in insanları işaretlemek için kullandığı bir araçtır. Chip kullananlar kendi safında olanlardır. Diğerleri ise aranıp bulunacak ve öldürüleceklerdir.
27 Haziran: *John Leary* bu defa "Ey halkım, göreceksiniz ki, çok uzak olmayan bir gelecekte bütün işlemler chipli kartlar ve akıllı kartlarla yapılacak… Kıtlık nedeniyle yiyecek için insanların öldürüldüğünü ve üzerinizdeki chiplerin sizi baskı altında tuttuğunu gördüğünüzde işte o zaman benim Meleklerimin, Sığınağıma doğru liderlik etmekte olduğunu fark edeceksiniz. Akıllı ya da chipli kartları kullanmayın ki böylelikle otoriteler sizi kontrol edemesinler. Seyahat, yakıt bulamama ve akıllı kart olmaksızın sınırları geçilemeyeceği için zorlaşacak. Tufan boyunca bana güvenin ve sizin ruhunuzu bütün felaketlerden koruyacağıma inanın."
14 Ağustos: *Scott Wallis,* Amerikalılara kehanetlerini açıklar: ["Bütün milletlerin üzerinde Tanrı korkusunu yeniden inşa edeceğim. Bütün milletlerin yine bu Ülkeden korkmalarını sağlayacağım."; "Sizin günahlarınıza rağmen, bütün milletlerin üzerine korkumu yerleştireceğim çünkü sizler İsrail halkını destekliyorsunuz. Ben, sizin günahlarınızı desteklemiyorum. Çünkü, günahlarınızla birlikte size olan ilgim, alakam devam edecek."; "Benim Kilisemin liderleriyle günahlar temizlenecek. Bu yıl benim lütfum, katlandığınız zorlukların bir karşılığı olarak size gelecektir." der Rab."
"Sizi desteklemeyen milletleri depremlerle sallayacağım. Benim iznimle

dünyanın büyük bir kısmı sizi desteklediği halde (BM'in Irak'a müdahale kararı konusunda) sizi desteklemedikleri için Fransa halkını sallayacağım. Bu milleti (Fransızlar) sarsacak büyük bir depremi gerçekleştireceğim ve onlar benim kim olduğumu ve neler yapabileceğimi görecekler. Dünyadaki bütün zamanlar ve bütün mevsimler benim kim olduğumu bilecek. Hatta bu yılda (2004) zamanlar ve mevsimler üzerine yeni vahyimi bildireceğim. Bu büyük sarsıntıların, değişimlerin yılıdır. Büyük kasırgalar, med-cezirler ve dalgalar (tsunamiler) oluşacak. Sahil kentleri çok büyük tehlikelere maruz kalacak."

"Bu yıl, büyük depremlerin yılıdır." dedi Rab. "ABD'deki günah şehirlerini düzleyeceğim: Los Angeles, San Francisco ve San Fernando depremlere maruz kalacak." dedi Rab.]

Güney Afrikalı *Adriaan Snyman* "Siener van Rensburg" adlı apokaliptik eserini yayınlar ve Mesih'in İkinci Gelişinin Afrika'da gerçekleşeceğini, (onun liderliğinde) Güney Afrika'nın bağımsız bir Afrikaner[3] Cumhuriyetine dönüşeceğini iddia eder.

Peygamber olduğu iddiasında bulunan *Robert G. Barbaria*, yeni bir vahiy ürünü olduğunu söylediği öğretilerini takdim eder. *Barbaria,* hemen gerçekleşecek olan kavuşma anının rakamlarını verir ve Vahiy kitabı 10:2'de sözü edilen Meleğin elindeki kitap olarak takdim ettiği kendi kitabında başka öyküler anlatır. Barbaria, kitabının hiçbir insan sözü içermediği tamamıyla Tanrı'nın Sözü olduğunu da iddia eder.

2005 19 Nisan: *Yedinci Gün Adventistleri,* Papa Benedict'in, kendisinden önceki Papa II. John Paul'ü kimliğine bürünen bir şeytan olacak olan papalık Antikristinden önceki son Papa olduğunu ve onun kısa bir süre yönetimde kalacak olan Vahiy kitabı 17. Bölümdeki "yedinci boynuz" olduğunu anlatmaya başlarlar.

4 Temmuz: Florida, Lakelandlı, Yahudileşmiş-Hıristiyan "Peygamber" *Paulus van Beek,* (2004'teki Florida kasırgası sonrasında) California'yla ilgili bazı kehanetlerde bulunur: "Doğu'dan gelen (insanların çoğunun beklediği gibi Batıdan değil) California eyaletindeki birçok insanı harap edecek ve zarar verecek olan büyük bir sel felaketi gördüm… Gündelik ihtiyaçları alabilmek için bekleyen uzun insan kuyrukları gördüm. Dükkanlar, stoklarını tüketmişti. Yakıt bulmak zorlaşmıştı. Benzin istasyon-

3 Afrikaner: 17. Yüzyıldan beri Güney Afrika'da yaşayan ve çoğunlukla Kuzey Avrupa menşeyli olan halklar.

ları kapalıydı çünkü temin edilemiyordu. Bazı yerlerdeki içme sularının bakterilerle kirletilmiş olduğunu gördüm."

21 Eylül: *Paulus van Beek*, bir vizyonda 2006 yılı içerisinde ABD'yi kasıp kavuracak olan doğal bazı afetlerin gerçekleştiğini gördüğünü söyler. Katrina kasırgasıyla gördüğünü kıyaslayan Beek, kendi gördüğünün daha büyük ve daha geniş çaplı olduğunu söyler. Ona göre Tanrı, ABD'yi yerle bir edecektir: "Zaten Tanrı, Amerika'yı yıkmak için yeterince beklemedi mi?" der.

2006 Drosnin'e göre nükleer bir felaketle dünya bu tarihte yok olacaktı (bk. 2002).

2007 31 Ekim: *Wayne Curtis Bent*'e göre dünyanın sonu (Bk. 2000). Wayne'ye göre ilk Mesih öldürüldüğünde peşinden helak geldi. İkinci Mesih (Wayne Bent yani Michael) gelişi günahı ortadan kaldıracaktır.

7 Kasım: *Pyotr Kuznetsov* liderliğindeki *True Russian Orthodox Church*'ün 35 üyesi Rusya'daki bir mağaraya kapanarak dünyanın sonunu beklemeye başlarlar. Kuznetsov'a göre kıyamet Mayıs 2008'de kopacaktır.

Jose Luis de Jesus Miranda (1946-) İsa Mesih olduğunu iddia etti. *Creciendo en Gracia (Lütfu geliştirme)* hareketinin kurucusudur. Dünyanın sonunun geldiği, hem Mesih'in hem de Antikristin geldiğine inanır. İsa Mesih olarak da kendisin işaret eder.

2008 1 Nisan: Kuznetsov'un taraftarlarından 14'ü mağara duvarının bir kısmının eriyen karlardan dolayı çökmesi sonucunda mağarayı terk eder.

2010 Roy A. Reinhold'a göre Mesih'in dönüş tarihi.

2011 Ronald Weinland'a göre Mesih bu yılın sonbaharında gelecektir.

2013 Jüpiter'den daha büyük göktaşı gelip dünyaya çarpması beklenilmekte.

2014 21 Mart: Yeryüzünün bir meteorun çarpmasıyla milyonlarca parçaya ayrılacağı iddia edilmektedir.

2019 *Jack van Impe* ve eşine göre Mesih, dönerek Dünyayı ve Kiliseyi yönetmeye başlayacak (Bk. 2001).

2020 *Clive Campbell*'e göre bu yıl Kudüs'de Yahudi Üçüncü Mabedi olarak adlandırılan bir mabedin inşaatı tamamlanacak. Böyle devam eder…